



יוני 2012 – ח'רדאד 1391 שבוע שבין 13/6/12 – 20/6/12 עורך: ד"ר רז צימט

## במוקד אירועי השבוע

- ✓ שיחות הגרעין במוסקבה הסתיימו כצפוי ללא הסכמה; איראן ממשיכה להפגין נחישות
- ✓ נמשך השיח סביב ההיבטים ההלכתיים של פיתוח נשק גרעיני: פסק ההלכה נגד נשק גרעיני אינו מבטא את עיקרון התקיה
- ✓ התקשורת האיראנית מנמיכה ציפיות לנוכח ההתפתחויות הפוליטיות במצרים
- ✓ איראן מספידה את מכחיש השואה הצרפתי, רוז'ה גארודי, שהלך לעולמו בגיל 98
- ✓ עלייה במספר הסובלים מהפרעות נפשיות במקביל למצוקה נמשכת בשירותי בריאות הנפש
- ✓ תמונות השבוע: נשים מכורות לסמים באיראן

## שיחות הגרעין במוסקבה הסתיימו כצפוי ללא הסכמה; איראן ממשיכה להפגין נחישות

המשא ומתן הגרעיני בין איראן לנציגי קבוצת המדינות 5+1 הסתיים ביום שלישי (19 יוני) בתום שני ימי דיונים אינטנסיביים ללא הסכמות. במהלך השיחות הציגו נציגי איראן הצעה בת חמישה סעיפים בנוגע למסגרת השיחות. האיראנים דרשו, כי השיחות תהיינה ממוקדות וכי מועד סיומן ויעדן יוגדרו מראש. עוד דרשה המשלחת האיראנית, כי השיחות יתבססו על עיקרון ההדדיות וכי נציגי המערב יכירו באופן רשמי בזכותה של איראן להעשיר אורניום בהתאם לאמנה למניעת תפוצת נשק גרעיני (NPT) ולא ידרשו ממנה התחייבויות החורגות ממסגרת האמנה (מהר, 18 יוני 2012).



בתום יום הדיונים הראשון אמר סגן מזכיר "המועצה העליונה לביטחון לאומי", עלי באקרי ( Ali Baqeri), כי השיחות היו רציניות ומועילות וכי נציגי איראן הציגו בפירוט את עמדותיה והדגישו, כי העברת תיק הגרעין למועצת הביטחון של האו"ם והטלת הסנקציות נגד איראן אינן חוקיות (פארס, 18 יוני). בתום סבב השיחות אמרה שרת החוץ של האיחוד האירופי, קתרין אשטון, כי הפערים בין הצדדים נותרו משמעותיים ומהותיים. היא ציינה, כי נציגי קבוצת המדינות 5+1 שבו ודרשו מאיראן להשעות את העשרת האורניום לרמה של 20%, לסגור את מתקן ההעשרה בפורדו ולהוציא את מאגר האורניום המועשר שבידה אל מחוץ למדינה. מזכיר "המועצה העליונה לביטחון לאומי", סעיד ג'לילי, אמר במסיבת עיתונאים, כי איראן הדגישה במהלך השיחות את זכותה להעשרת אורניום וכי המערב צריך לבחור האם להמשיך בדרכו הקודמת, שהובילה למבוי סתום, או לצעוד בדרך אחרת המבוססת על נכונות לשיתוף פעולה עם העם האיראני (פארס, 19 יוני). שני הצדדים צפויים לשוב ולהיפגש ב-3 ביולי באיסטנבול בדרג מומחים כדי לדון בהצעות שהועלו במהלך שיחות מוסקבה. לאחר מכן צפויה פגישה בין סגני ראשי צוותי המשא ומתן.

עם תחילת השיחות במוסקבה הצהיר המנהיג העליון, עלי ח'אמנהאי, כי איראן לא תיענה ל"דרישות בלתי-הגיוניות" מצד המערב. בפגישה עם בכירי ממשל ושגרירים ממדינות האסלאם אמר ח'אמנהאי, כי על אויבי איראן ללמוד לקח מהמאבק הבלתי-מוצלח, שניהלו מול העם האיראני, ולדעת, שהתנשאות והעלאת דרישות בלתי-הגיוניות מול אומה, שלמדה נחישות ואחדות מהקוראן, לא יובילו לשום מקום (מהר, 19 יוני 2012).

בתוך כך ממשיכה איראן להטיל על המערב את האחריות לכישלון להגיע להסכמות במהלך שיחות הגרעין. סוכנות הידיעות פארס טענה, כי בהצעתה המפורטת סיפקה איראן את כל התנאים הדרושים למערב על מנת להיחלץ מהמבוי הסתום אליו נקלעו השיחות. התנהלות נציגי המערב מעידה על כך, שהמערב אינו מעוניין להגיע להסכמה עם איראן כי אם חותר להשיג ממנה ויתורים טקטיים, שלא יובילו להסכמה עקרונית וארוכת טווח. הצעות המערב אינן מהוות חלק ממסגרת כוללת ונציגי המערב מתמקדים בצעדים בודדים בעוד שאיראן מתעקשת, שכל צעד שבו היא תנקוט יהיה חלק מחבילה כוללת (פארס, 19 יוני 2012).

האתר פרדא (Farda) טען, אף הוא, כי המערב ממשיך לנקוט באסטרטגיה של ניהול משא ומתן לצורך משא ומתן ואינו מעוניין להגיע להסכמות עם איראן. במאמר פרשנות, שפרסם האתר, נכתב, כי בעוד שאיראן דורשת מהמערב לגלות רצינות בשיחות, נציגי המערב מעוניינים בשיחות לשם שיחות כדי לשלוט במחירי הנפט בעולם. יומן הראשון של השיחות במוסקבה הוכיח, כי קתרין אשטון פועלת בהתאם לתכתיביו של ראש ממשלת ישראל, בנימין נתניהו. המערב אינו מעוניין בהסכם רציני עם איראן וגם אם יושגו הסכמות במהלך השיחות, לא ימנע הדבר מהמערב לשוב ולהעלות בעתיד דרישות בלתי-חוקיות נוספות (פרדא, 19 יוני 2012).

היומון המשהרי (Hamshahri) האשים את המערב בבזבוז זמן. נציגי המערב מעוניינים לעכב את השיחות בידיעה, שהסכם עם איראן יחייב אותם לכבד את ה-NPT ולהסיר את הסנקציות, שהוטלו על איראן. הציונים אינם מעוניינים בכך והמערב חושש, לפיכך, מהתקדמות בשיחות בשלב זה (המשהרי, 19 יוני 2012).



גם היומון ג'ואן (Javan) הטיל את האחריות לכישלון השיחות על המערב וטען, כי סירוב מדינות המערב לקיים פגישות בדרג מומחים טרם השיחות במוסקבה מעיד על כך, שהן אינן רואות במשא ומתן אמצעי להגיע להסכמה עם איראן. היומון העריך, כי המערב לא יאפשר את הצלחת השיחות במוסקבה, והדגיש את דברי המנהיג העליון, שטען, כי המערב אינו חושש מפני איראן גרעינית כי אם מפני איראן אסלאמית. אם איראן מתכוונת להישאר אסלאמית לאחר השיחות במוסקבה, נכתב במאמר מערכת שפרסם "ג'ואן", הרי שאין לצפות לתוצאות כלשהן מהמשא ומתן. למחרת השיחות איראן צריכה להיות חזקה יותר ונחושה יותר מול אויביה ואין בפניה כל דרך אחרת למעט המשך ההתנגדות (ג'ואן, 19 יוני 2012).

## נמשך השיח סביב ההיבטים ההלכתיים של פיתוח נשק גרעיני: פסק ההלכה נגד נשק גרעיני אינו מבטא את עיקרון ה"תקיה"

ד"ר על-אם-חסיין אלהאם (Gholam-Hossein Elham), יו"ר המרכז למחקרים של מועצת שומרי החוקה ושר המשפטים לשעבר, פרסם בשבוע שעבר מאמר, שנועד להפריך את הטענה הנשמעת במערב לפיה יש לראות בפסק ההלכה, שהוציא כביכול המנהיג העליון, עלי ח'אמנהאי, נגד נשק גרעיני משום ביטוי למימוש העיקרון השיעי תקיה (Taqiyya). על-פי עיקרון זה מותר למאמינים השיעים להסתיר את זהותם הדתית ואת עיקרי אמונתם לצרכי הגנה עצמית והישרדות. המאמר נועד להוכיח, כי אין כל מקום לספקות הרווחים במערב בנוגע לתקפותו של פסק ההלכה של ח'אמנהאי וכי הוא אינו יכול להיחשב כביטוי למימוש עיקרון התקיה.



על-אם-חסיין אלהאם

אלהאם טוען במאמרו, כי אויבי איראן במערב מנסים להפחית מחשיבות פסק ההלכה האוסר על שימוש בנשק גרעיני על מנת לגייס את תמיכת דעת הקהל בטענתם, כי תוכנית הגרעין האיראנית נועדה לצרכים צבאיים. אלהאם גורס, כי המערב אינו חושש מפצצה גרעינית איראנית כי אם מעוצמתה המוסרית-תרבותית של הרפובליקה האסלאמית המחזיקה ביכולת טכנולוגית ומדעית, וכי לא ניתן להכחיש את הרקורד האנושי, רודף השלום והמוסרי של המשטר האיראני ושל האסלאם. התנהלותה של איראן במהלך מלחמתה נגד עיראק, שעשתה שימוש בנשק כימי כנגד אזרחים איראנים, הוכיחה, לדבריו, את העקרונות המוסריים והדתיים על-פיהם נוהג המשטר האיראני והמערב לא הצליח לשכנע את דעת הקהל העולמית בתקפות טענותיו נגד איראן והאסלאם. פסק ההלכה של המנהיג העליון מחליש עוד יותר את התעמולה המערבית נגד איראן ומשום כך מועלית במערב הטענה, כי מדובר בביטוי לתקיה תוך מתן פרשנות שקרית לעיקרון השיעי זה.

אלהאם מעלה חמישה טיעונים, שנועדו להפריך את הטענה לפיה פסק ההלכה נגד נשק גרעיני ניתן במסגרת עיקרון התקיה ואינו מבטא, לפיכך, כוונה כנה מצד המשטר האיראני בנוגע לתוכנית הגרעין. ראשית, התקיה היא מוסד משפטי מחייב וגם פסיקות הניתנות על בסיס עיקרון התקיה חייבות להיות מיושמות. בעוד ששקר הוא פעולה בלתי-מוסרית ובלתי-ערכית והוא אסור מבחינה הלכתית, הרי

שפסיקה שניתנה על בסיס תקיה נועדה להגן על ערכים חשובים יותר או להסיר סכנות ואיומים ויש לבצעה. פסיקה כזו נועדה בדרך כלל להגן על חייו של אדם ולמנוע שפיכות דמים.

שנית, פסיקתו של המנהיג העליון מהווה פסיקה "ראשונית" ולא "משנית" והיא נועדה למנוע הרג חפים מפשע באמצעות שימוש בנשק להשמדה המונית.

שלישית, במקרים בהם ניתנה פסיקה המבוססת על עיקרון התקיה, חייבת להתלוות אליה פסיקה קודמת נוספת הקובעת, כי הפסיקה השנייה נעשתה בהתאם לתקיה והיא בעלת תוקף זמני. בסוגיית הגרעין לא ניתנה פסיקה כזו המתנה את פסיקתו של ח'אמנהאי האוסרת על שימוש בנשק להשמדה המונית ובנשק גרעיני. כל מי שמעיין בספרות ההלכתית הקשורה לג'יהאד מבין, כי קיים איסור הלכתי על שימוש בנשק המביא להרג חפים מפשע ופסיקתו של המנהיג העליון מבוססת איפוא על ההלכה המוסלמית ולא על עיקרון התקיה.

רביעית, פסיקה המבוססת על תקיה מתייחסת בדרך כלל להוראה כללית הקשורה להתנהגותו של הפרט ולא לביצוע פעולה מסוימת. אנשי דת יכולים להוציא פסק הלכה כללי וראשוני המבוסס על עיקרון התקיה, אך כאשר הדבר מגיע לכלל ביצוע המנוגד לכללי הדת, אין מדובר בפסק הלכה (פתוא, Fatwa) כי אם בצו לביצוע (חכם, hokm). המנהיג העליון פרסם פסק הלכה ולא צו ולכן פסיקתו אינה יכולה להיחשב כפסיקה המבוססת על "תקיה" שהיא כללית במהותה.

חמישית, אנשי הדת אוסרים על הפרת חוזה גם במלחמה ובזמן ג'יהאד. משטר אסלאמי צריך להיות נאמן להתחייבויותיו גם בתנאים הקשים ביותר של מלחמה. לא ניתן, לפיכך, להאשים את המשטר האסלאמי, שבכוונתו לפעול בניגוד להלכה תוך התבססות על עיקרון התקיה ולא לכבד את התחייבותו (<http://www.borhan.ir/NSite/FullStory/News/?Id=3462>, 13 יוני 2012).

פרסום מאמרו של אלהאם מהווה ביטוי נוסף לשיח הדתי המתנהל בשנים האחרונות באיראן בנוגע להיבטים התיאולוגיים הקשורים לפיתוח ושימוש בנשק גרעיני. בכירים איראנים טענו במספר הזדמנויות, כי המנהיג העליון, עלי ח'אמנהאי, הוציא בעבר פסק הלכה (שמעולם לא פורסם) האוסר על פיתוח נשק גרעיני וקבע, כי הוא מנוגד להלכה האסלאמית, כיוון שהאסלאם אוסר על הרג ללא אבחנה של חפים מפשע גם בעת מלחמה.

### התקשורת האיראנית מנמיכה ציפיות לנוכח ההתפתחויות הפוליטיות במצרים

אמצעי התקשורת האיראנים הזהירו השבוע מפני חזרת המשטר הישן במצרים על רקע החלטת בית המשפט בקהיר לפזר את הפרלמנט והעריכו, כי גם אם יוכרז מועמד האחים המוסלמים, מחמד מורסי, כמנצח בבחירות לנשיאות, כוחו יהיה מוגבל.

היומון כיהאן (Kayhan) הגדיר את ההתפתחויות במצרים כ"הפיכה צבאית", שקיבלה "אור ירוק" מארצות-הברית. במאמר מערכת, שפרסם היומון, נכתב, כי לא נותר עוד כל ספק בנוגע לקיומו של פרויקט משותף למערב, לערב הסעודית, לקטר ולשרידי משטרו של הנשיא מבארכ, שנועד לשים קץ למהפכה במצרים. ביטוייו של פרויקט זה ניכרים היטב בזיוף תוצאות סיבוב הבחירות הראשון לנשיאות, שהוביל לעלייתו של אחמד שפיק לסיבוב השני; בזיכוי של הנשיא לשעבר מחלק מההאשמות שהועלו נגדו במהלך משפטו; בדיכויים האלים של אזרחים בכיכר תחריר בקהיר על-ידי כוחות הביטחון בעקבות גזר הדין שפסק בית המשפט נגד מבארכ; בהיתר, שנתנה "המועצה הצבאית העליונה" לכוחות הביטחון לבצע מעצרים ביום הבחירות לנשיאות; בהחלטת בית המשפט לפסול את בחירתם של כשליש מחברי הפרלמנט ולפזרו; בהחלטת בית המשפט לאפשר את התמודדות אחמד שפיק בסיבוב הבחירות השני; בהמלצת משרד החוץ האמריקאי לאזרחי ארצות-הברית להימנע מנסיעה למצרים לנוכח המצב הפנימי במדינה זו; ובדיווחים על פגישות רבות, שהתקיימו בחודשים האחרונים בקהיר, בדוחה, בפאריס ובלונדון בין נציגי מנגנוני הביטחון המצריים לנציגים מישראל, מערב הסעודית, מקטר, מארצות-הברית, מצרפת, מבריטניה ומגרמניה. התפתחויות אלה מעידות, לטענת היומון, על כך שאנשי הצבא מנסים לשנות את מאזן הכוחות במצרים באמצעות פגיעה במהפכה.

הם סבורים, שיצירת אווירה ביטחונית תאפשר את דחיית העברת השלטון, תספק לשרידי משטר מבארכ די זמן לשיקום מעמדם ותעודד את הכוחות המהפכניים להגיע להסכמה עם אנשי הצבא מחשש להחרפת המצב הפנימי. במקביל פועלים אנשי הצבא בשיתוף פעולה עם המערב לקידום מועמדותו של שפיק ולהחלשת כוחם של האחים המוסלמים כדי שגם אם ייבחר נשיא מטעם הזרם האסלאמיסטי, הוא יהיה נשיא חלש, שיהיה חייב לשתף את הצבא בשלטון.

שלטון אסלאמיסטי במצרים ישנה לחלוטין את מאזן הכוחות במזרח התיכון ובצפון-אפריקה ומהווה, לפיכך, מקור לדאגה עמוקה במערב. המזימה אותה מקדמת ארצות-הברית במצרים עשויה, להערכת "כיהאן", לעכב את תהליך ההשתלטות האסלאמית על מצרים ואת השינוי הגיאופוליטי היסודי באיזור, אך היא אינה מסוגלת למנוע אותו. הכוחות המהפכנים במצרים ניצבים כעת בפני מבחן היסטורי ויש בכוחם לנצח באמצעות אחדות והמשך נוכחות בכיכר (כיהאן, 16 יוני 2012).

היומון ג'מהורי-י אסלאמי (Jomhuri-ye Eslami) הזהיר מפני השלכות ההתפתחויות במצרים על עתיד המהפכה לנוכח המשך ניסיונותיהם של ארצות-הברית, הציונים, הריאקציה הערבית וכמה גורמים בתוך מצרים לחטוף אותה. פיזור הפרלמנט ואישור מועמדותו של אחמד שפיק נועדו לאפשר ל"מועצה הצבאית העליונה" להחליש את האסלאמיסטים שזכו ברוב בפרלמנט. בית המשפט העליון במצרים וועדת הבחירות המרכזית פועלים למעשה על-פי תכתיב מצד חברי המועצה הצבאית העליונה המבצעת את הנחיותיהם של ארצות-הברית והציונים. הסלפים הקיצוניים מספקים לאויבי המהפכה את התירוץ לפעול נגדה ולעורר את דעת הקהל נגד האסלאם.

העיתון הביע צער על כך, שהאחים המוסלמים לא לקחו ברצינות את האיום הניצב בפני המהפכה והסכימו לשתף פעולה עם אנשי הצבא כנגד צעירי המהפכה. הדרך היחידה שנתרה בפני אזרחי מצרים היא להמשיך בהפגנות ולגלות נחישות לנוכח בגידת אנשי הצבא במהפכה. אם הם ישובו לכיכר תחריר ולא יעזבו אותה עד להפלת אנשי הצבא מן השלטון, תצליח המהפכה להתגבר על ההפיכה הצבאית, שביצעו אנשי הצבא, ולנצח. לאנשי הצבא הבוגדים אין כל יכולת להתמודד עם האזרחים והם ייאלצו לסגת בקרוב בתנאי שהעם לא יסמוך על המפלגות ויישאר בזירה עד לניצחונם הסופי (ג'מהורי-אסלאמי, 16 יוני 2012).

היומון חמאית (Hemayat) הזהיר, אף הוא, מניסיונות אויבי המהפכה להביס את האסלאמיסטים ולהותיר את הצבא בשלטון. "המועצה הצבאית העליונה" מנסה ליצור אפורה ביטחונית מתוחה כדי לשמור על כוחה בתירוץ של מצב חירום ולהבטיח את ניצחונם של שפיק. החלטת בית המשפט במצרים היא בבחינת "הפיכה צבאית נגד המהפכה העממית" בשיתוף פעולה עם הגנרלים, הזרמים החילוניים, הציונים וחלק ממדינות ערב והמערב (חמאית, 16 יוני 2012).

גם הדיווחים הראשונים על ניצחון מועמד האחים המוסלמים, מחמד מורסי, בבחירות לנשיאות לא הפיגו את החששות מפני האתגרים הניצבים בפני הנשיא החדש. היומון תהראן אמרוז ( Tehran Emrooz) העריך, כי כל נשיא חדש יהיה שבו לפרק זמן מסוים בידי המועצה הצבאית העליונה וכי לא ניתן לשים קץ בבת אחת לשלטון אנשי הצבא, שנמשך 60 שנה. גם אם מחמד מורסי יוכרז כמנצח בבחירות, לא יהיה ניתן להצהיר בוודאות, שהדמוקרטיה ניצחה את הצבא, ומצרים ניצבת בפני תקופה חדשה של מאבק בין דורשי הדמוקרטיה לאנשי הצבא. היומון ציין, כי הצבא לא יציב מכשולים בדרך לדמוקרטיה, אם מורסי יצליח להבטיח לאנשי הצבא, שלא תהיה פגיעה באינטרסים הכלכליים שלהם. גם במקרה כזה תישאר, עם זאת, הכלכלה בידי הצבא בניגוד לרצון האזרחים (תהראן אמרוז, 19 יוני 2012).

היומון סיאסתי-רוז (Siyasat-e Rooz) העריך, אף הוא, כי הנשיא החדש צפוי להתמודד עם אתגרים קשים. אף על-פי שמורסי זוכה בתמיכת העם והמפלגות האסלאמיסטיות, הרי שהוא ניצב בפני אתגרים קשים בדרך למימוש יעדי המהפכה, נכתב במאמר מערכת שפרסם היומון. מצרים ניצבת בפני משבר כלכלי ותלויה בסיוע חיצוני. הנשיא החדש ייאלץ לתת עדיפות לטיפול בעניינים הכלכליים על פני מימוש דרישותיהם הפוליטיות של האזרחים, ובהן התמודדות עם מקורבי מבארכ ועם הציונים, מדינות ערב ומדינות המערב.

הנשיא החדש גם ייאלץ להתמודד עם המועצה הצבאית העליונה, שכבר הוכיחה, כי היא אינה מוכנה לוותר על השלטון. אנשי הצבא ישאפו להגביל את כוחו של הנשיא ואף להכריז עליו כנשיא זמני למשך שנה. בתנאים אלה יצטרך מורסי להגן על ממשלתו ובמקביל למנוע מזימות כנגד המפלגות האסלאמיסטיות. היומון הזהיר, כי אם מורסי לא יצליח לממש את דרישות עמו, יוביל הדבר לא רק לחיסול מעמדו הפוליטי אלא גם לסילוק הזרם האסלאמי מהזירה הפוליטית במצרים (סיאסתי-רוז, 19 יוני 2012).

גם היומון מרדם סאלארי (Mardom Salari) הביע ספקות בנוגע לסיכויים לסלק את אנשי הצבא מהשלטון וטען, כי זוהי אשליה לחשוב, שהצבא המצרי יהיה מוכן לעזוב את השלטון לאחר עשרות שנים. היומון גרס, כי האחים המוסלמים שגו בכך, שלאחר ניצחונם בבחירות לפרלמנט הם נטשו את צעירי המהפכה ואת יתר הקבוצות הפוליטיות ולא התייצבו לצידם כנגד "המועצה הצבאית העליונה". אם מורטי יפסיד, יפרצו מהומות במצרים, ואם הוא ינצח, הוא יתייצב בפני הצבא רב העוצמה. בכל מקרה מדובר במצב שבו הצבא הוא המנצח. חגיגות המצרים לאחר הידיעה על ניצחון מורטי בבחירות הן טעות, נכתב במרדם סאלארי, מכיוון שהמאבק בין הדמוקרטיה לדיקטטורה טרם הוכרע. מצרים זקוקה לזמן על מנת לטהר את היסודות הדיקטטוריים ולממש את הדמוקרטיה (מרדם סאלארי, 19 יוני 2012).

בתוך כך הצהיר השבוע הנשיא אחמדינז'אד, כי העם האיראני ימשיך לתמוך בעם המצרי במאבקו למען חירות וצדק עד למימוש כל יעדיו. בפגישה עם בני משפחותיהם של הרוגי המהפכה המצרית אמר אחמדינז'אד, כי שיתוף פעולה בין מצרים ואיראן יביא לחיסול שליטתם של אויבי האסלאם ו"המשטר הציוני" גם ללא צורך במלחמה. די בידיעות על אחדות אפשרית בין איראן למצרים כדי להפחיד את הציונים ולגרום להם להימלט מהאיזור, אמר אחמדינז'אד (אירנ"א, 16 יוני 2012).



הנשיא אחמדינז'אד בפגישה עם משפחות החללים המצרים

## איראן מספידה את מכיש השואה הצרפתי, רוז'ה גארודי, שהלך לעולמו בגיל 98

התקשורת האיראנית דיווחה השבוע בהרחבה על מותו של מכיש השואה הצרפתי, רוז'ה גארודי, שהלך בסוף השבוע שעבר לעולמו בגיל 98. הפילוסוף הצרפתי שהתאסלם בשנת 1982 נקנס בשנת 1998 על-ידי בית משפט בפאריס בסכום של 120 אלף פרנקים על ספרו "המיתוסים המכוננים של מדינות ישראל". בית המשפט קבע, כי ספרו עיוות את מציאות מותם של שישה מיליון יהודים, שנרצחו בשואה.



מפקד זרוע הבסיג' של משמרות המהפכה, מחמד-רזא נקדי (Mohammad-Reza Naqdi), פרסם השבוע איגרת תנחומים בעקבות מותו של גארודי, שבה תיאר את מכחיש השואה כ"מחבר אמיץ ופוליטיקאי מהפכן", שהקדיש את חייו לחשיפת האמת. נקדי שיבח את גארודי וציין, כי הוגה דעות זה, שגילה את האסלאם כדת עולמית, קרא למוסלמים להיאבק נגד שליטי העולם המונופוליסטיים והתקומם באמצעות יכולות הכתיבה שלו נגד "הציונות הכובשת והאנטי-אנושית". נקדי הביע את תנחומיו על מות הפילוסוף הצרפתי ואת תקוותו, כי תלמידיו ותומכיו ימשיכו בדרכו לחשיפת "האמת ההיסטורית" (פארס, 17 יוני).



גם כלי התקשורת האיראנים ספדו למכחיש השואה, סקרו בהרחבה את הביוגרפיה שלו והביאו ציטוטים נבחרים מכתובתו ומהצהרותיו בגנות ישראל, הציונות והמערב ובזכות האסלאם. התקשורת האיראנית הבליטה את התאסלמותו בשנות השמונים ואת ההגבלות, שהוטלו על פעילותו האקדמית בעקבות פרסום כתביו בהם הכחיש את השואה.

סוכנות הידיעות פארס הגדירה את גארודי כ"מכחישה הראשון של אגדת השואה", שהופצה על-ידי הציונים, ודיווחה בהרחבה על חיבוריו האנטי-ציוניים בהם טען, כי השואה שימשה אמצעי בידי ישראל והציונות למימוש יעדיהן הפוליטיים ולצורך השתלטות על פלסטין וביצוע פשעים נגד העם הפלסטיני (פארס, 16 יוני). גם האתר אלף (Alef) הביא ציטוטים נרחבים מהגותו האנטי-ציונית ומהצהרותיו נגד ישראל והציונות. אמצעי התקשורת האיראנים טענו, כי המגבלות שהוטלו מאז שנות התשעים על גארודי ועל פעילותו באירופה מבטאות את חוסר סובלנותן של מדינות המערב כלפי הוגי דעות עצמאיים המעזים להטיל ספק באמיתות השואה. הפעילות נגד גארודי ומכחישי שואה אחרים מבטאת את מהותו של חופש הביטוי במערב במסגרתו ניתן לפגוע רק בכבוד הנביאים והדתות אך לא להעלות שאלות בסיסיות בנוגע למדיניות אירופה וארצות-הברית. חופש ביטוי בדמוקרטיה המערביות אפשרי רק במסגרת "השיח ההגמוני הליברל-דמוקרטי", נכתב ב"אלף" (אלף, 16 יוני 2012).

מאז משפטו בפאריס בשנת 1998 נחשב רוז'ה גארודי ליקירה של הרפובליקה האסלאמית. במרץ 1998 הוא הוזמן לאיראן, לאחר שהורשע בצרפת על-פי חוק משנת 1990 האוסר על הכחשת השואה. הוא נועד עם מנהיגי המשטר, ובראשם המנהיג העליון ח'אמנהאי, הנשיא לשעבר, מחמד ח'אתמי, ויו"ר "המועצה לקביעת האינטרס של המשטר", עלי-אכבר האשמי רפסנג'אני, שאף הגדירו כאחד מגיבוריו של עולם האסלאם. במהלך הביקור קרא מזכיר "מועצת שומרי החוקה", איתאללה אחמד ג'נתי (Ahmad Jannati), לתרגם את ספרו של גארודי לפרסית ולכל השפות האחרות של עולם האסלאם כדי להפיץ את המסר החשוב שבו. עוד בטרם החל משפטו של גארודי חתמו 160 חברי מג'לס ו-600 עיתונאים על עצומות תמיכה בו. סטודנטים איראנים ערכו הפגנות מחאה מול בניין השגרירות הצרפתית בטהראן ואיראן אף סייעה לו לשלם חלק מהקנס שהוטל עליו בצרפת.

העיתונות האיראנית שיבחה והיללה את גארודי. היומון רסאלת גינה את המשפט כביטוי להצלחתה של הצינונות העולמית לחדור למערכות המשפט המערביות ולהכות מכה ניצחת את "מיתוס הדמוקרטיה באירופה ובאמריקה". עיתונים אחרים ניצלו את הפרשה כדי לחשוף את ה"שקר" של הדמוקרטיה המערבית. ג'מהורי-אסלאמי (Jomhuri-ye Eslami) טען, כי משפטו של גארודי במדינה המתיימרת להיות נושאת דגל החירות והדמוקרטיה הוא עלבון לאינטליגנציה של הקהילה הבינלאומית.

כיהאן אינטרנשיונל קבע, כי העמדתו לדין של הוגה הדעות שוות ערך לימים האפלים, שבהם נערך ציד מכשפות בידי אלה המתיימרים להציג את ארצם כערש רעיון החירות. העיתון התלונן כי גארודי, שהינו אחד מענקי התרבות הצרפתית, לא הורשה לקרוא תיגר על השקרים והמיתוסים הצינוניים, בעוד שלסופר סלמאן רושדי הותר לומר כל דבר שיחפוץ נגד נביא האסלאם. הזמנתו של גארודי לאיראן היתה הביטוי הבולט ביותר לתמיכה אקטיבית מצד הרפובליקה האסלאמית במכחישי שואה עד לכינוס מכחישי השואה, שארגן בדצמבר 2006 המכון לחקר הפוליטיקה והיחסים הבינלאומיים המסונף למשרד החוץ האיראני.<sup>1</sup>

### עלייה במספר הסובלים מהפרעות נפשיות במקביל למצוקה נמשכת בשירותי בריאות הנפש

כמה אמצעי תקשורת דיווחו השבוע על עליה בשיעור הסובלים מהפרעות נפשיות בחברה האיראנית במקביל למצוקה נמשכת בשירותי בריאות הנפש במדינה. היומון שרק" (Shargh) דיווח, כי בין 20 ל-30 אחוזים מאזרחי איראן סובלים מהפרעות נפשיות, וכי שיעור הלוקים בהפרעות נפשיות בטהראן גדל מ-21.5% בשנת 1999 ל-35% בשנת 2011. היומון טען, כי על אף עלייה זו במספר הסובלים מהפרעות נפשיות נמשכת ההזנחה של תחום בריאות הנפש מצד מקבלי ההחלטות. הזנחה זו ניכרת, למשל, בתקציב המדינה שאושר לאחרונה ומתייחס רק לתחום שירותי הבריאות הפיזית תוך התעלמות מוחלטת משירותי בריאות הנפש.

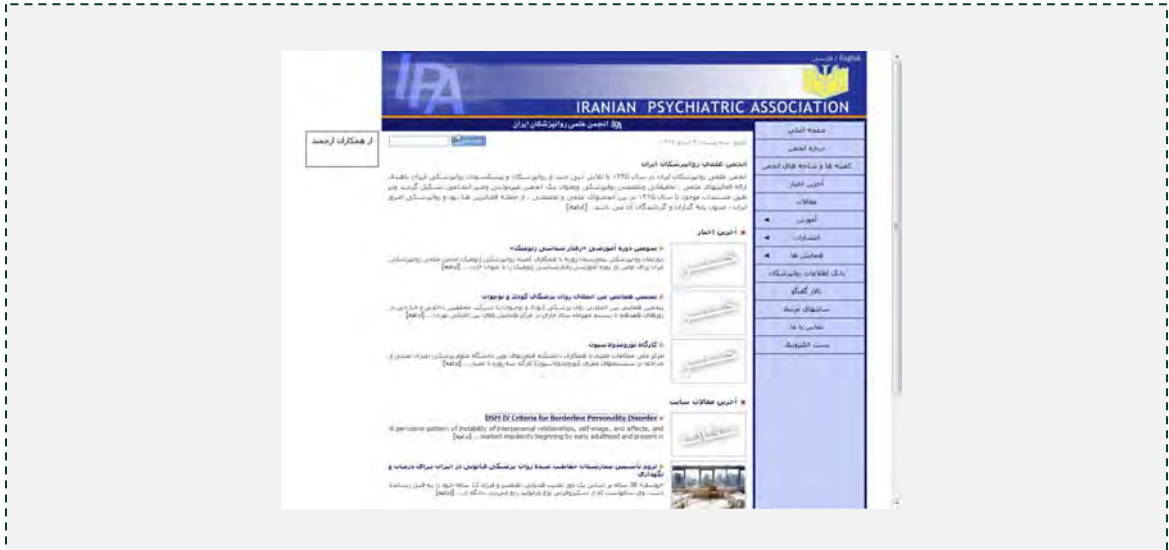
<sup>1</sup> מאיר ליטבק, "ישראל בעיני איראן: מהכחשת השואה לשלילת הקיום", מתוך: עוזי רבי (עורך), **זמן איראן** (תל-אביב, 2008), ע"ע 56-57.

ד"ר אחמד ג'ילי (Ahmad Jalili), פסיכיאטר ונציג אגודת הפסיכיאטרים העולמית באסיה המרכזית והמערבית, התייחס בראיון ל"שרק" לסטיגמה הרווחת בציבור האיראני ביחס לחולי נפש וגורמת לכך, שרבים מאלה הסובלים מהפרעות נפשיות אינם פונים לטיפול. אזרחים רבים רואים בחולי נפש "משוגעים" אף על-פי שאלה הסובלים ממחלות נפש קשות מהווים רק 4-5% מכלל הסובלים מהפרעות נפשיות כלשהן. הוא ציין, כי גם הדעה הרווחת בציבור לפיה תרופות פסיכיאטריות גורמות להתמכרות והסטיגמה הקיימת בנוגע לטיפול נפשי, מונעות פנייה של רבים לטיפול.

היומון הלין על כך, שמשרד הבריאות נמנע מלפרסם נתונים רשמיים עדכניים בנוגע לשיעור הלוקים בהפרעות נפשיות וטען, כי הנתונים הרשמיים בעניין זה מתייחסים לשנת 2005 אף על-פי שהמשרד מחויב לפרסם נתונים עדכניים מדי חמש שנים. על-פי הנתונים שהתפרסמו בשנת 2005 סובלים 21% מאזרחי איראן מהפרעות נפשיות, אך לטענת ד"ר ג'ילי שיעור הסובלים מהפרעות נפשיות גבוה משמעותית מנתון רשמי זה.

שרק הצביע על שתי בעיות מרכזיות בטיפול בנפגעי נפש באיראן: מספר המיטות הנמוך המיועד לנפגעי נפש ועלותם הגבוהה של שירותי בריאות הנפש. שרת הבריאות, מרזיה וחייד דסתג'רדי (Marzieh Vahid Dastjerdi), הצהירה לאחרונה שבבתי החולים באיראן קיימות כיום רק 10,000 מיטות המיועדות לנפגעי נפש, 41% מהן נמצאות בטהראן. ב-17 מבין 31 המחוזות אין כלל מיטות המיועדות לחולי נפש וב-23 מחוזות אין מיטות המיועדות לילדים נפגעי נפש. מספר המיטות המוקצות לנפגעי נפש קטן, לטענת פסיכיאטרים, פי שלושה מהמספר הנדרש. ד"ר ג'ילי אמר, כי בעבר החליט משרד הבריאות להקצות 10% מכלל המיטות בבתי החולים הציבוריים לטובת חולי נפש, אך החלטה זו לא מומשה בשל התנגדות מנהלי בתי החולים והעדר פיקוח מצד הממשלה. הקצאת מיטות לטובת נפגעי נפש אינה משרתת את האינטרסים הכלכליים של בתי החולים, אמר ג'ילי, ורוב מנהלי בתי החולים מעדיפים להקצות מיטות למחלקות רווחיות יותר, כגון: לב ואורתופדיה.

בעיה נוספת שהועלתה בכתבת שרק קשורה לעלותם הגבוהה של השירותים הפסיכיאטריים והפסיכולוגיים הנובעת מכך, שחלק גדול משירותים אלה, ובהם: טיפול קבוצתי, טיפול תעסוקתי וביצוע מבחנים פסיכיאטריים, אינם מוכרים במסגרת הביטוח הרפואי המוגבל ממילא (שרק, 19 יוני).



אתר האינטרנט של אגודת הפסיכיאטרים האיראנית (<http://psychiatrist.ir>)

גם האתר ח'בר אונליין (Khabar On-line) דיווח השבוע על העלייה במספר הסובלים מהפרעות נפשיות, בעיקר בקרב נשים, ועל מצוקת שירותי בריאות הנפש. מזכיר אגודת הפסיכיאטרים, פרויז מט'אהרי (Parviz Mazaheri), אמר בראיון לאתר, כי רק רבע מאלה הסובלים מהפרעות נפשיות פונים לקבלת טיפול ורק 10-15% מתוכם מטפלים במחלתם. הוא ציין, כי אגודת הפסיכיאטרים האיראנית פועלת רבות באמצעות כלי התקשורת על מנת לשנות את הגישה הרווחת בציבור ביחס להפרעות נפשיות. סיבות כספיות מהוות, גם לטענת ד"ר מט'אהרי, גורם מרכזי המעכב את פנייתם של אזרחים רבים לקבלת טיפול (ח'בר אונליין, 17 יוני).

**תמונות השבוע: נשים מכורות לסמים באיראן**







